

УДК 39:81'42'282.2(=1:23)(477.85/.87)821
DOI <https://doi.org/10.24919/2518-1602.2025.10.4>

ЛЕКСИКОГРАФІЧНЕ ОПРАЦЮВАННЯ ОНІМНОЇ ЛЕКСИКИ В СЛОВНИКУ «ГУЦУЛЬСЬКА ДІАЛЕКТНА ЛЕКСИКА ТА ФРАЗЕМІКА В УКРАЇНСЬКІЙ ХУДОЖНІЙ МОВІ»

ВАСИЛЬ ГРЕЩУК,

доктор філологічних наук, професор кафедри української мови, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Україна, Івано-Франківськ) vasyl.greshchuk@pnu.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7011-3911>

ВАЛЕНТИНА ГРЕЩУК,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника (Україна, Івано-Франківськ) valentyana.greshchuk@pnu.edu.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5702-6824>

У статті висвітлено наукові засади та принципи лексикографічного опрацювання онімної лексики у словнику «Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові». Для кожного з різновидів онімів, використаних у мові художньої літератури на гуцульську тематику, розроблено структуру словникової статті та формулу словникової інтерпретації. Наведено зразки словникових статей усіх виявлених різновидів пропріальної лексики, підкреслено значення такого словника для пізнання мовної картини світу гуцулів крізь призму української художньої мови.

Ключові слова: онімна лексика, лексикографічне опрацювання, словникова стаття, різновиди онімів, словник, формула словникової інтерпретації, художня мова.

LEXICOGRAPHIC PROCESSING OF ONIMIC VOCABULARY IN THE DICTIONARY “HUTSUL DIALECT LEXICON AND PHRASEMICS IN THE UKRAINIAN BELLETRISTIC LANGUAGE”

VASYL GRESHCHUK,

Doctor of Philological Sciences, Professor at the Department of Ukrainian Language, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ukraine, Ivano-Frankivsk) vasyl.greshchuk@pnu.edu.ua

VALENTYNA GRESHCHUK,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at the Department of Ukrainian Language, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (Ukraine, Ivano-Frankivsk) valentyana.greshchuk@pnu.edu.ua

In the article highlights the scientific principles and principles of lexicographic processing of onymic vocabulary in the dictionary “Hutsul Dialect Lexicon and Phrasemics in the Ukrainian Belletristic Language”. **The purpose** of proper names are not, by their very nature, dialecticisms in the conventional sense, but they are often closely related to them. Many onyms are based on dialect names. The onomasticon of different regions is characterized by certain features related to dialectal oppositions in the area of appellative vocabulary. The article develops **performed** principles and methods of lexicographic processing of proper names within the concept of the specified dictionary. For each of the varieties of onyms used in the language of Hutsul-themed fiction, the structure of the dictionary article and the dictionary interpretation formula have been developed. **Conclusions** at the same time, even within one type of onyms, such as anthroponyms, depending on their formal structure, interpretation formulas will contain invariant and distinct variant parts. Samples of dictionary articles of all discovered varieties of proprietary vocabulary are given **prospects for**

further research the importance of such a dictionary for learning the linguistic picture of the Hutsul world through the prism of Ukrainian belletristic language is emphasized.

Key words: *onym vocabulary, lexicographic study, dictionary article, varieties of onyms, dictionary, dictionary interpretation formula, belletristic language.*

Постановка проблеми. Специфічною проблемою для словника «Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові» є пропріальна лексика, використана в художніх текстах на гуцульську тематику. Власні назви за своєю природою не є діалектизмами в загальноприйнятому розумінні. Характерно, що предметом діалектологічних студій зазвичай є апелятивна лексика, водночас діалектні словники не подають онімну лексику, хоч деякі мовознавці підкреслюють необхідність спеціального вивчення діалектологічних аспектів ономастичної лексики.

Аналіз досліджень. І. Ковалик, розмірковуючи над тим, чи всі топоніми належать до загального лексичного складу, які з них можна віднести до основного словникового фонду, зауважив: «Гадаємо, що назви великих міст і рік певної країни можна віднести до основного словникового фонду загальнонародної мови даного народу. Загальновідомі місцеві топонімічні назви певного району можна, мабуть, віднести до основного словникового фонду даної говірки» (Ковалик, 2007, с. 360). Отже, учений вважав за необхідне онімну лексику розглядати як важливий компонент загальнонаціонального лексикону, при цьому розрізняти загальнономвні та місцеві, регіональні власні назви.

Зв'язок пропріальної лексики з діалектними лексемами очевидний. По-перше, в основі багатьох онімів лежать діалектні назви, напр.: *Гаджина* – назва полонини, яку утворено семантичним шляхом від апелятива *гаджина* ‘гірське пасовище; полонина’; *Гута* – ‘назва села, що постала внаслідок перенесення її з діалектної назви склоплавильного заводу’ (Габорака, 2014, с. 90); *Чертіж* – ‘назва присілка, в основі якого діалектне слово *чертіж* ‘поляна в лісі, галявина на зрубі’ (Габорака, 2014, с. 357); *Гогодзи* – ‘назва гори, яку утворено шляхом переосмислення від апелятива *гогодзи* ‘брусниця’ (Габорака, 2015, с. 145); *Чуркало* – ‘назва потоку, в основі якого гуцульський діалектний апелятив *чуркало* ‘джерело; дерев’яний жолоб, по якому стікає джерельна вода’ (Габорака, 2010, с. 514) та ін. По-друге, ономастикон різних регіонів характеризується певними особливостями, співвідносними з діалектними опозиціями в ділянці апелятивної лексики. Це добре унаочнюють окремі словотвірні типи онімної лексики, для яких характерна територіальна локалізація. Так, у східній частині України переважають прізвища на *-енк-о*, натомість прізвища на *-ук*, *-чук* можна вважати основним західноукраїнським типом (Редько, 1966, с. 195–196). «Західна частина України (Правобережжя з Галичиною, Буковиною і Закарпаттям) взагалі характеризуються різноманітністю словотворчих типів прізвищ, серед яких величезну більшість становлять дуже нечисленні групи, що в окремих областях налічують усього кілька сотих процента. Мимоволі приходиться на думку аналогія з діалектною роздрібненістю південно-західного наріччя. Чи не ці причини зумовили цю роздрібненість, створили і ту величезну кількість різноманітних словотвірних типів прізвищ, яких не зустрічаємо в центральних і східних областях України?» – свого часу цілком справедливо ставив питання дослідник українських прізвищ Ю. Редько (Редько, 1966, с. 212). Він наводить низку словотворчих типів прізвищ, зокрема на *-айк-о*, *-айк-а*, *-ейк-о*, *-ейк-а*, *-еньк-о*, *-еньк-а*, *-ись*, *-ась*, *-есь*, *-оньк-а*, *-оньк-о*, *-усь*, *-уньк-а*, *-уник*, *-ось*, ареали яких обмежено трьома-чотирма західними областями. Очевидно, подібні особливості словотворення характерні й для інших ділянок українського онімного простору – ойконімії, гідронімії, міфонімії тощо.

Мета статті: висвітлити наукові засади та принципи лексикографічного опрацювання онімної лексики у словнику «Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові».

Виклад основного матеріалу. У художніх текстах на гуцульську тематику, в яких використано лексичні діалектизми, є чимало різнотипних власних назв, частина з яких є виразними маркерами гуцульськості, як і гуцульські діалектні слова. Такі власні назви поширені на Гуцульщині. Одні з них (*Говерла*, *Прут*, *Косів*, *Довбуш*, *Чугайстер*) відомі не тільки на Гуцульщині, а й далеко за її межами, функціонування інших обмежено ареалом Гуцульщини, її частини або і сусідніх прилеглих до неї територій, однак і одні, і другі мають безпосереднє відношення до гуцульського лексикону, є його невід’ємними складниками.

Інше важливе питання пов’язано з повнотою охоплення Словником онімної лексики, використаної в художніх текстах, на основі яких укладено лексичну картотеку Словника. Серед власних назв, наявних у картотечі, більшість становлять гуцульськомарковані слова, що є ідентифікаторами

Гуцульщини, проте є чимало таких, які індиферентні щодо неї і лише опосередковано пов'язані з гуцульським світом, наприклад: *Козак, Дідушенко, Подляський, Львів, Чернівці, Броди, Дрогобич, Дунай* тощо. Такі і подібні власні назви в Словнику теж опрацьовано, оскільки вони репрезентують взаємозв'язки Гуцульщини з іншими регіонами України, зі Слов'янщиною та іншим світом.

Лексикографічно опрацьована у словнику пропріальна лексика містить цінну інформацію, яка суттєво збагачує мовну картину світу гуцулів знаннями про повноту освоєння українською художньою літературою топонімії Гуцульщини у їх взаємозв'язках із топонімами різних етнографічних країв і етносів, іншої онімної лексики в її функційних, оцінних та емоційно-експресивних виявах. Так, ойконіми, частотність їх використання у художній мові засвідчують важливість і пріоритетність тих чи тих населених пунктів у життєдіяльності горян, вони фіксують визначальні центри історико-політичної, господарської, релігійної, культурно-мистецької сфер гуцулів. Антропоніми, крім того, що вияскравлюють особливості й специфіку гуцульського іменування осіб, фіксують пов'язаність горян із представниками інших народів, насамперед сусідніх колишніх чи теперішніх держав – поляків, чехів, румунів, молдаван, німців, євреїв.

Ороніми, використані в художніх текстах на гуцульську тематику, засвідчують, з одного боку, непрості ландшафтні умови побуту й господарювання гуцулів, які позначилися на формуванні їх характеру, світобачення й світосприймання, а з іншого боку, репрезентують виняткову закоханість у свій гірський край, зачарованість його красою й неповторністю.

Природу цього неповторного краю органічно доповнюють норавливі річки, стрімкі потоки, високогірні озера. Черемош і Прут – назви двох найбільших гуцульських рік, витoki яких у півніжжі Говерли й Чорногори, – найбільш поширені в художніх текстах про гуцулів. А ще безліч назв менших річок і потоків, найменування загадкових гірських озер освоєні українською художньою мовою. І всі вони в художній формі подають важливі відомості про природу водних об'єктів Гуцульщини, їхній часом лагідний, часом неспокійний або й загрозливий характер, служіння горянам, мальовничу красу, неординарні історії, пов'язані з ними. Не випадково оніми, передовсім топоніми, в художніх текстах стають основою творення образності висловлювання.

Лексикографічно опрацьовані теоніми, агіоніми, еортоніми цікаві не тільки із суто лінгвістичного погляду, а й як свідчення релігійності, побожності гуцулів, їхнього шанобливого, зворушливо-трепетного ставлення до Бога, святих, що також підтверджує діяльне вшанування ними релігійних свят.

Не менш цінну інформацію, важливу для моделювання гуцульської мовної картини світу, має використання в українській художній мові інших різновидів онімної лексики.

Як уже зазначалось, особливою проблемою створення словника «Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові» стало лексикографічне опрацювання онімної лексики. З огляду на її своєрідність вже концепцією словника було передбачено словникову інтерпретацію власних імен, вжитих у художніх текстах на гуцульську тематику, за окремою методикою, наслідком чого мав появиться як додаток окремий том словника (Грещук, 2008, с. 73); (Гуцульська, 2019, с. 8).

Онімний простір в українській художній мові, опрацьований у словнику, багатогранний: він охоплює власні назви найрізноманітніших об'єктів номінування. Реєстр цього словника становлять ойконіми, антропоніми, зооніми, гідроніми, ороніми, мікротопоніми, космоніми, хороніми, хрононіми, еортоніми, еклезіоніми, теоніми, агіоніми, спелеоніми, хрематоніми, дримоніми, дромоніми, урбаноніми, регіоніми тощо.

Лексикографічне опрацювання літературно-художніх онімів у нашому словнику має свою специфіку, пов'язану передовсім з їхньою номінативно-сигніфікативною природою. Оскільки словникова інтерпретація в одному компендіумі різнотипних власних назв не має аналогів у практиці укладання словників, зазвичай для кожного різновиду онімів створюється своя лексикографічна праця. Специфіку нашого словника визначає ще й те, що об'єктом лексикографування є онім, використаний у тексті художньої літератури. Зазначені особливості зумовили необхідність опрацювання й застосування окремих стандартних формул тлумачної частини для різних видів онімної лексики. Водночас навіть у межах одного виду онімів, наприклад антропонімів, залежно від їх формальної структури, формули тлумачення будуть містити спільну інваріантну та відмінну варіантну частини. В інваріантній частині тлумачення антропоніма буде зазначено, що він називає персонажа художнього твору, а варіантна виражатиме структуру іменування, наприклад:

ВАСИЛЬ, ВАСИЛІЙ. Ім'я персонажа художнього твору. *Олекса ще змалку багато начувся про опришків. Дедя його, старий Василь, хоч і не признавався, але, мабуть-таки, «ходжував» і сам трохи...* (Г. Хоткевич. Довбуш, 99); *Мовчав увесь час тільки дід Василь* (В. Гжицький. Опришки, 7); *За його пам'яті вже двічі коло їх хати трембітала трембіта. оповіщаючи горам і долам про смерть: раз, коли брата Олексу роздушило дерево в лісі, а вдруге, коли браччик Василь, файний веселий легінь, загинув у бійці з ворожим родом, посічений топірцем* (М. Коцюбинський. Тіні забутих предків, 182); *Усі дівилиси на Василя, що сидів скорчений у темнім куті колиби і не чув навіть, що за него бесіда йшла* (О. Манчук. Лісова дівка, 42); *Іванна з Василем доспівалися про червону калину такої, що у Сибір їх відвезли і дотепер там тримають* (М. Матіос. Солодка Даруся, 20); *Довго чекав Василь на Николая* (А. Крушельницький. Рубають ліс, 321); *А потім дяк, Василь, із шапки висипав всі гроші на стіл коло єгомостя і разом з Лесем взялися їх рахувати* (М. Козоріс. Чорногора говорить, 60); *Кілька овець, що паслися разом із чередами Гаврила (так називався газда), децю з одежі, кілька мисок та горшків у хаті, це все його майно. На імя було йому Василь, а на прізвище Довбушук* (Г. Смольський. Олекса Довбуш, 5); *Василь приходив з роботи і запирав усі двері на засуви, вікна – ставнями і аж тоді вмикав світло* (П. Федюк. Звір над хатою, 9); *Погодившись у ціні за комірчину, Василь кинув у куток бесаги і повернувся за Орисею та Іванком* (А. Хлистова. Олекса Довбуш, 12); *Таким чином очистилося місце в Криворівні для молодого о. Василя* (Г. Хоткевич. Камінна душа, 9); – *Певно, сиротя Яковиха, – кажуть мама. – Василь-дініні ставився?* (М. Павлик. Юрко Куликів, 24).

У словотвірні мотивованих антропонімах додатково подається покликання на вихідну форму, наприклад:

БОГДАНУСЬ Зменш.-пестл. до **Богдан**, ім'я персонажа художнього твору. *Тато пояснює заплаканому Богданусеві, що такий вже норовистий характер у Рибниці, і така неудатна доля паперових човників* (В. Шкурган. Паперовий човник, 223).

АНДРІЙЧИК Пестл. до **Андрій**, ім'я персонажа художнього твору. – *Та ці ви, Андрійчику солоденький, записєгли від горівки, циєк?* (Г. Хоткевич. Камінна душа, 224); // у пісн. *Єкони-єго принесли, поклали на браму, / Семеночка заставляють: «Цілуй, Семе, в рану. / Єка в тобі, Семеночку, натуречка дивна, / Що ізтів ти Андрійчика, свого побратима. / Андрієчкамут ховати з ясними свічками, / Семеночка мут губити темними ночами»* (Б. Загорулько. Чорногора, кн. 1, 320).

У варіантних формах іменування зазначаються вихідні для них імена:

ВЛАДЗЬО Варіантне ім'я до **Володимир**, назва персонажа художнього твору. *Далеко ззаду загуркотіли грімко колеса по кам'янистій дорозі. Люди оберталися раптом, бо чули, що це не гуцульський віз. Це їхав панич Владзьо* (М. Козоріс. Чорногора говорить, 54); – *Я також гріх би мала, коли б на свого Яся нарікала. От як я свого Владзя мала, то він мені аж з міста привіз доктора і мошу та й крєпдешиною всю мою постіль заслонив* (Марко Черемшина. Верховина, т. 1, 199).

ШТЕФАН Варіантне ім'я до **Степан**, назва персонажа художнього твору. *Група Штефана ступала, наче по ножах* (М. Яновський. Куля, важка, як камінь, 30); *Тож шанував Штефан Марійку, так ревно шанував, що навіть дітей не хотів з нею мати – диви, та й розбухне або тіло втратить після дитини – споганіє, і заздрісні люди радітимуть так самісінько, як тоді, коли дідівської полонини на Затинці позбувся* (Р. Іванчук. Побий мене!, 52); – *Василю! Штефане! – Аж закричав безталанний* (Ю. Федькович. Дезертир, 178); – *Йой, Штефане, най ту злість міль поїсть, скільки того життя, аби ще не потішитися? А ти хіба від утіхи відсунешся, ану, признавайся?* (М. Дзюба. Укриті небом, 39); – *Він зроблений із срібної австрійської корони – старий Штефан із Голов робив* (М. Остромира. Над бистрим Черемошем, 52); *Штефан приніс давини з-під маржини, підкладав під гліг, а жінка тримала скіпку з вогнем* (Г. Хоткевич. Камінна душа, 30); *Церкву в Дідушковій Річці, то побудував Шкіндиндєдя Штефан разом із ним* (П. Шекерик-Доників. Дідо Іванчик, 169).

Двокомпонентні антропоніми незалежно від порядку вживання імені та прізвища в тексті тлумачаться за формулою:

КІКІНДЯК МАРІКА Прізвище та ім'я персонажки художнього твору. *Вже не згадувала Маріку Кікіндяк – порядну газдівську доньку, з якою небіжчик-батько збирався його пошлюбити* (Б. Загорулько. Чорногора, кн. 2, 130).

ЛАСИТЧУК ЮРКО Прізвище та ім'я персонажа художнього твору. *Це вже тому був пік їхньої радості, це вже тому вони мерехтіли не тільки в подзьобаних душах, і аж потому Юрко Ласитчук стався Відважним і вмів цілувати ліс і замовляти на вітер стихію нічного польоту, аж доки не допустив шершеня до себе і до того, котрий не розказував зайвого і вмів ходити з ним* (І. Андрусак. Реставрація снігу (повість-метафора), 140).

У трикомпонентних антропонімах вказується прізвище, ім'я та по батькові:

КАБИН ФЕДІР МИХАЙЛОВИЧ Прізвище, ім'я та по батькові персонажа художнього твору. – *На вас надійшла скарга односельчанина Федора Михайловича Кабина <...>* (В. Шкурган. Кашкет, 66).

Різновид антропонімів – андроніми – подаються за формулою:

ВАСИЛИХА Назва дружини за іменем чоловіка **Василь**, персонажки художнього твору. *Василиха сидить на отаві і плекає дитину* (Марко Черемшина. Зрадник, т. 1, 168); *І завжди так: якась дрібниця, що її конче треба знати, – і власне її ніхто не знає, а тому гроші спокійно лежать далі. Два хлопці печенізькі, наслухавшись всяких отих оповідань, рішили таки піти на Чорногору спробувати щастя. Це були Юра Филипчук і Виделька. Мати Юрова, стара Василиха, вдова, оповідала, як то саме запалилися хлопці* (Г. Хоткевич. Довбуш, 115); *Сумувала Василиха: / – Ой, біди зазнає й лиха... / В полонині Кедруватій / Вівці буде пасти, / Вік свій бідувати...* (М. Близнюк. Олекса Довбуш, 5).

ГАСЮКОВА Назва дружини за прізвищем чоловіка **Гасюк**, персонажки художнього твору. *Вони припали одна за одною під пан отцевим золотим Євангелієм і золотою ризою: напівсліпа сухонька Будячка, і Шиманська в тишнім кептаріку... руда Марєя й маленька, як дитина, Юрчиха, гонориста Шкріблячка й скупа на слово Шулемчучка, фудульна Процева, й добра, як хліб, Гасюкова, хитріша від лиса Параціна, й висока, як трепета, Павлюкова* (М. Матіос. Нація, 100).

ЧЕРЕДАРЮЧКА Назва дружини за прізвищем чоловіка **Чередарюк**, персонажки художнього твору. – *Ба кого ж ти, Чередарючко, з села виглядаєш, чи свого Чередарюка, чи отого Федуся мальованого?* (Марко Черемшина. Парубоцька справа, т. 1, 291).

За окремою формулою тлумачаться множинні форми прізвищ:

БАГАНИ Збірна назва персонажів художнього твору за прізвищем **Баган**. *Першим підійшов громадський отоман Штефан з роду Баганів – чоловік ще не старий, костистий, хижуватим виглядом схожий на беркута* (Б. Загоруйко. Чорногора, кн. 2, 147).

ГОЛИНСЬКІ Збірна назва персонажів художнього твору за прізвищем **Голинський**. *Між ними і грамота доволі процвітала, бо деякі з них висилали своїх синів до вищих шкіл до Коломиї, до Черновець та до Львова. Особливо в попи та в офіцери виходили березівські сини: От як Веселовські, Голинські, Сулятицькі, Убрановичі, Бодруги то що* (І. Березовський. Худан, 6).

Свою формулу тлумачення мають і нетрадиційні регіональні іменування – особи:

СЕМЕНОЧКО ЇЛАК ЮСТИНЧИН Прізвище, ім'я та присвійний прикметник до імені дружини (матері) **Юстинка**, персонажа художнього твору. *Що то є, що чужому боршешось таке розкажеш?! Ади й півгодини не минуло, як здибала буковецька асфальтівка верховинця Юрця Горданчиного з Луцюків та Їлака Семеночка Юстинчиного з Яворова, а вже так спізналися, що ховали люльки в роті та пахкали один тютюн* (В. Шкурган. Майте на увазі, 175).

КАТЕРИНКА МИКОЛАЙШИНОГО ВАСИЛЯ Ім'я із зазначенням прізвища та імені батька персонажки художнього твору. *Бо як Катеринка Василя Миколайшиного вмерла без свічки, то в якімсь часі свічку передали покійним Дмитром Калиняковим* (М. Матіос. Нація, 233).

ДМИТРО МІСЕНЕВОЇ МАРІКИ Ім'я із зазначенням дружини (матері) Місенева Маріка, персонажа художнього твору. – *Ану, дивітси на Ілька, – викрикує хтось з-під ювілейного хреста. Хто почув – роззирається і обіймає його поглядом: у всьому новенькому: стоїть, тримає за руку дитину Дмитра Маріки Місеневої пукає зо сміху* (В. Шкурган. Кілько цегосвіта, 162).

Якщо антропонім позначає історичну особу, видатного громадського або культурного діяча, то в його семантичній характеристиці теж подається додаткова інформація:

ВОЛОШИН АВГУСТИН Прізвище та ім'я українського релігійного, культурного і політичного діяча, прем'єр-міністра уряду Карпатської України в 1938 р., персонажа художнього твору. *Ще як об'явився в Хусті Августин Волошин, послав Мефодій Вербовий свого вишкребка у «січові стрільці»* (В. Сичевський. Чаклунка Синього Виру, 18).

УКРАЇНКА ЛЕСЯ Псевдонім української письменниці, перекладачки, фольклористки, культурної діячки Косач Лариси Петрівни, персонажки художнього твору. *Буркутський період*

і досі залишається білою плямою в дослідженнях про життя і творчість *Лесі Українки* (С. Пушик. Карпатське літо, 236).

Тлумачна характеристика топонімів здійснюється за формулою, у якій відображено різновид географічного об'єкта і його локалізацію, якщо її уможливило контекст:

ЗЕЛЕНЕ Назва села у Верховинському районі Івано-Франківської області. – *А завітаймо, братчики, в Зелене, – повернув коня ватаг* (А. Хлистова. Олекса Довбуш, 140); *Корчми стояли тоді і в Топільчому, і коло Бистреця, і дві корчми знаходились в Зеленому, де зупинявся на нічліг не тільки мандрівник якийсь, а й лісар чи полонинська людина* (С. Пушик. Карпатське літо, 255); *Було це ранньою весною 1943 року. Пасмо Чорногори мерехтіло в сонці, покрите льодом та снігом. Полонини та плаї вже звільнилися з оков сніжної та довготривалої зими, лиш місцями лежали ще великі плати нестопленого снігу. Долина ріки Чорного Черемошу починала зеленіти молоденькою травною, а місцями зацвіли ранні весняні квіти. Та радості з надходячої весни не відчувалося в селі Зеленому* (Р. Яримович. Джуфко, 53); *Василь Баюрак пристав. Він, правда, родом із Дори. Ото Ямна, Зелене, Микуличин, Дора – то все були добра коротницького старости Цетнера, найбільшого дідича у горах. Села ці багато давали опришків – от і цього Баюрака* (Г. Хоткевич. Довбуш, 387); *Стежка ця за течією ріки бігла в один бік на Ясенів і з Буковецького перевалу вже дорогою через Яворів простягалася на Косів, Заболотів, Коломию, і розчахуючись у Ясенові біля панського двору, – на Устеріки, Білоберезку, Розтоки, Кути, а проти течії і теж понад річкою – на Жаб'є, Бистрець, Зелене, а ще далі ген-ген губилася у чорногірській і мадярській сторонах* (Б. Загорулько. Чорногора, кн. 1, 153); *Та як нас так отут катували, то в Зеленим коло Явірника зібралося двох братів – добре озброєних хлопців – і ще якийсь третій до них пристав, і почали вони громити поляків – від Явірника аж по Жаб'є* (М. Остромира. Над бистрим Черемошем, 118).

ЯРЕМЧЕ Назва міста обласного підпорядкування в Івано-Франківській області. *І видно, як з-між гір біжить ріка / Через Яремчу ген на Коломию* (Б. Радиш. Гуцульщина, 17); *Лиш переказують люди, що зустрічали Івана як не в Яремчі, то в Багні, як не під Вашиківцями, то біля Снятина* (М. Матіос. Солодка Даруся, 57); *Тепер підбірка листівок з Чорногорою зберігається у музеї Карпатського національного природного парку в Яремчому* (Т. Прохасько. Непрості, 105); *Отож домовилися! Будете лісником у Довбушанських Горганах. Це між Ворохтою і Яремчею. Там різноманітна і багата флора. Збереглося чимало реліктових та ендемів* (М. Яновський. Гірське серце, 89); // у пісн. *Є сучасна пісня про те, що «Ми зустрілися з тобою в Яремчі – залишив ти біль великий в моїм серці», є про сосну, що горіла, але хай мої записи сплять на магнітофонних стрічках, а я хочу говорити* (С. Пушик. Перо Золотого Птаха, 27).

У низці художніх текстів поширені топоніми, придумані авторами:

КРАСНОЛІССЯ Назва урочища. – *Манусенько дороженька, то вже Краснолісся зараз, а наші личка такі запорошені!* (Марко Черемшина. Верховина, т. 1, 207).

КОРОДИСТЕ Назва села. *В той час по Кородистому була розійшлася чутка, що Никора має гроші – золото і срібло, цілу бочечку* (М. Яновський. Гірське серце, 12).

У таких випадках та якщо локалізацію не вдається встановити, подається лише різновид оніма без зазначення локалізації об'єкта номінації.

Якщо онімна назва стосується різних об'єктів, зазначаються всі їхні локалізації:

ЛУГИ 1. Назва села в Рахівському районі Закарпатської області. *Подав синскеубранє слугі, тай наказав: «Неси це фанте у Бистрець, тай коло хати забий йиго так у єму, аби й ни виділа стара, бо вічно би голосила за сином. А екси мет унате допитувати, де си він дів, то ти скажи, шо закортіло друка курити, тай він пишов за Гору – у Луги – за чюмовами до люльки, а маржінку саму лишив, друцига, на полонині»* (П. Шекерик-Доників. Дідо Иванчік, 165); *Однак, коли ближче придивився до вас, згадав: десь тиждень тому ви, здається, були в Лугах* (В. Сичевський. Вернись, Ружено, 138).

2. Назва села в Надвірнянському районі Івано-Франківської області. *б. б.; зовсім інша своя (б. б. – без біографії – у Ялівці всі знають один одного – всі біографії відомі – у вільні дні Себастьян з Анною їздять на курорти у долині Прута – де багато чужих, де їх ніхто не знає – у Татарів, Дору, Делятин і Луги, Микуличин, Ямну <...>* (Т. Прохасько. Непрості, 98).

3. Назва кутка в селі **Розтоки** в Путильському районі Чернівецької області. *Так чи інак, людська мішанка на Пісках мало чим відрізнялася від мішанки на Царині, коло Млинів чи на Лугах – в решті кутків, де текло собі коли тихе, коли буйне життя Тисової Рівні* (М. Матіос. Нація, 40).

Якщо стара назва населеного пункту перейменована, то в тлумаченні ойконіма зазначається і сучасна назва:

ДІДУШКОВА РІЧКА 1. Колишня назва села **Красноїлля**> Верховинського району Івано-Франківської області. *На світанку, заки над горами зовсім розвиднілось, Довбуш зі своїми хлопцями вже став на Дідушковій річці* (Л. Качковський. Довбушева пісня, 180); *Як хочете красно перехрестувати храм, конечно виберіться в Дідушкову Річку на Петра* (Р. Єндик. Пояс чеснотливости, 193); *На Усті-Путилови розійшовси Олексій з Иванчіком, пишов попри Бісків на Сторонец, у Плоску, а Иванчік почерез Устеріки на Голови. Иванчік тепер бізівно переходив на Вигоді у Дідушкову Річку бер, бо головний мальфар Олексій з Плоскої навчів йіго в цій дорозі ни одной речі до стрюби, тай навчів йіго боронитиси перед ворогами, ек би си напосідали на него* >(П. Шекерик-Доників. Дідо Иванчік, 187); *Перейшли ріку, попали на Дідушкову Річку. Тут жив дуже великий багач гуцул Дідушка. Казали про нього, що він ходив іще на грабунки із Пинтою й Пискливим. Можливо, що була то правда, бо звідки би інакше стати таким багачем?* (Г. Хоткевич. Довбуш, 355).

2. Назва річки у Верховинському районі Івано-Франківської області. *Через село Краснолів Верховинського району тече, впадаючи у Черемош, Дідушкова річка* (С. Пушик. Перо Золотого Птаха, 146).

ТИСОВА РІВНЯ Колишня назва села **Розтоки** Путильського району Чернівецької області. *У неділю, до сходу сонця, після сходу сонця й заходу, до служби Божої, під час читання Євангелія пан отцевого благословення, в Тисовій Рівні на повен голос і пошепки іншої бесіди, ніж про те, що або зачнеться нова війна, або на край упаде яка інша кара, а спокійна година встановиться людям хіба що по смерті, – не було й не могло бути* (М. Матіос. Нація, 36).

За такою ж формулою подано інші різновиди топонімів.

Гідроніми:

АЛЬБІНЕЦЬ Зменш. до **Альбин**, назва потоку в селі **Буркут** Верховинського району Івано-Франківської області. *Чорний Черемош приймає до себе Альбінець – потік та Попадю з-під полонин Лостун і Чивчин, а потоки Добрин та Шабений – то вже такі річки, як і ота Ільця, що в Жаб'ї, але ще не тут, не в Слупейці* (С. Пушик. Карпатське літо, 249).

БИСТРИЦЯ СОЛОТВИНСЬКА Назва однієї із двох річок в межах Богородчанського і Тисменицького районів Івано-Франківської області, які зливаються в одну річку – **Бистриця**. *Часом пробиралися майже навмання, бо як залишили позаду витоки Бистриці Солотвинської і почалися незнайомі місцевості, лишень сонце та лісові прикмети служили дороговказом* (Б. Загорулько. Чорногора, кн. 1, 329).

МАРІЧЕЙКА Високогірне озеро неподалік села **Зелене** Верховинського району Івано-Франківської області. *Можливо, зупинились вони біля мінерального джерельця, яке називають буркутцем, а може, поїхали швидше, минули потічок Сивий, що скаче по камінні, і фіра з трьома людьми відбилася в чистому плесі штучного озера, з якого випускали воду, коли вирушали за водою сплави, а те, справжнє озеро, що називають Шибеним або Марічейкою залишилося справа, на високій горі, вище полонини Веснарки і нижче шапки Попа Івана Чорногірського* (С. Пушик. Карпатське літо, 257); // образн. *Ох, Марічейко, озеро Марічейко! / Льодовикове око Чорногори, / високе крижане пристанище / летаргійних самогубців – / вічних підсобних на фабриці граду / за блискавками і громами, / диявольська фабрика граду / з ім'ям священним, усіма губами приголубленим, / видихнутим самим пеклом / з нетутешньою ніжністю і печаллю...* (В. Герасим'юк. Верхами біжить, 103).

Мікротопоніми:

БОЯНКА Назва кутка у селі **Рунгури** Коломийського району Івано-Франківської області. *На кутках Боянка та Вікнище є соляні криниці* (П. Федюк. Рунгурська трагедія, 126).

МИКУЛІВСЬКИЙ Назва урочища в селі **Буркут** Верховинського району Івано-Франківської області. *Про джерело на Микулівському вона вже знала* (С. Пушик. Карпатське літо, 280).

МУРОВАНКА Назва місцевості біля села **Яворів** Косівського району Івано-Франківської області, де колись була корчма. *Навіть на Мурованку не поступав, хоч і як тягнули його туди інші керманічі, а скоро вертався додому із Юрою Гордійчуком та Іваном Гребенюком* (М. Остромира. Над бистрим Черемошем, 68).

Ороніми:

ДАНЦИШ, ДАНЦИЖ, ДАНЦІШ Назва гори в гірському масиві **Чорногора** неподалік селища **Ворохти** Яремчанської міськради Івано-Франківської області. *Свого першого літа Франц із Анною ходили на Кострич оглянути панораму Чорногори. День був сонячний і вони бачили весь*

хребет – Петрос, Говерлу, Брескул, Пожижевську, Данциш, Гомул, Туркул, Шпиці, Ребра, Томнатик, Бребенескул, Менчул, Смотрич, Стайки, трохи Свидовця – Близниці і Татульську, далі – Братківську, Довбушанку, Явірник. Ззаду були Ротила, Біла Кобила і Лисина Космацька (Т. Прохасько. Непрості, 40); *Відківес прийшов, туду назад иди: у Черногори, у Гаджину, у Данциш, на дно Нисамовитого одзера. У Туркул лети, бо там тобі місце. У скалах та каміню ти си шири, а ни тут* (П. Шекерик-Доників. Дідо Иванчік, 182); *Світло сонця ховалось по склонах хребтів і перелітало по верхах, як мотиль по чічках. Зачепить Говерлю, моргне на Данциж, вдарить об фантастичні Ребра і Шпиці, поіграється з Гордем, сяде на Білу Кобилу тай скочить через Грегит аж на Лису. Далеко під сонцем чорніє грізна Сивуля і чепуриться наголовник Хомяка* (Г. Смольський. Олекса Довбуш, 15); // образн. *А далі чуєш, як подають свої голоси зелені діти Черногори: Туркул, Данциш, Брескул, Піп Іван, Стіг і найвища – Говерла* (С. Пушик. Перо Золотого Птаха, 7).

СВИДОВЕЦЬ Назва гірського масиву в Рахівському та Тячівському районах Закарпатської області. *Свого першого літа Франц із Анною ходили на Кострич оглянути панораму Черногори. День був сонячний, і вони бачили весь хребет – Петрос, Говерлу, Брескул, Пожижевську, Данциш, Гомул, Туркул, Шпиці, Ребра, Томнатик, Бребенескул, Менчул, Смотрич, Стайки, трохи Свидовця – Близниці і Татульську, далі – Братківську, Довбушанку, Явірник. Ззаду були Ротила, Біла Кобила і Лисина Космацька* (Т. Прохасько. Непрості, 40); *Полк проник через Свидовець в погідне, як на цю пору, Закарпаття* (Р. Андріяшик. Сторонець, 59).

СОКІЛЬСЬКА СКЕЛЯ Назва скелі на **Сокільській горі** неподалік села **Тюдів** Косівського району Івано-Франківської області. *Навіть дикун Чорний Черемош угамував свій грізний шум, зробився напрочуд лагідним, рахманним, благим. Не рвав, як бувало, з-під ступнів кам'яного дна, не норовив збити хвилею, кинути й понести ген під Сокільську скелю, з виру якої ще, любонь, ніхто не виривався* (Б. Загорулько. Черногора, кн.1, 357); *Погожого дня біля Сокільської скелі зупинився мандрівний легінь, задивившись на бурхливі водограї* (І. Пільгук. Пісню снує Черемош, 8); // образн. *А Сокільська скеля, наче кам'яна стіна, приступала впритул до Черемошу й не пускала злодіїв у гори* (С. Пушик. Перо Золотого Птаха, 204).

ЯБЛУНИЦЬКИЙ ПЕРЕВАЛ, ЯБЛУНЕЦЬКИЙ ПЕРЕВАЛ Назва перевалу на межі Рахівського району Закарпатської області та Надвірнянського району Івано-Франківської області в селі **Яблуниця 1**. *А тоді, коли творив Юзеф Коженевський, ще тільки прокладали дорогу зі Станіслава до Рахова через Яблуницький перевал, і Буркут для багатьох був тим місцем, куди «ворон кості не донесе»* (С. Пушик. Карпатське літо, 270); *Коли він перший рік прожив у своєму панцернику, то думав, що не зможе забути жодної його дрібної деталі до кінця життя. Потому панцерник наїхав на міну, забуту італійцями, які будували тунель на Яблуницькому перевалі. Беда мало не помер. Його забрали якісь гуцули* (Т. Прохасько. Непрості, 11); – «...» *Ми не знаємо, де саме й коли з'являться наші люди. Верховина велика – де Верецький, а де Яблунецький перевали! Треба їх ждати на всіх полонинах, і у вас – на Печенізькій, – здається, так вона зветься? – І Печенізька, і Драгобрат, і Шумеска...* (С. Скляренко. Карпати, т. 1, 17).

Урбаноніми:

КАПТУЛЬНА Назва вулиці в місті Ужгород. *Ішов Каптульною і згадував Лойзу* (В. Сичевський. Вернись, Ружено, 216).

ПІДЗАМЧЕ Назва місцевості Шевченківського району **Львова**, обмежена вулицями Замарстинівська, Богдана Хмельницького та Липинського. *То видно їхня матка мені на зло розбуджує бджіл на Підзамчі і вони розроюють цвіт...* (П. Федюк. Цей цвіт на початку Зеленої, 110).

Хороніми:

ПРИКАРПАТТЯ Назва краю, історико-етнографічного району, до якого належить більша частина Івано-Франківської, частина Львівської та Чернівецької областей. *Та панство з Поділля, Прикарпаття та Буковини все ж таки добиралося до мінеральних джерел* (С. Пушик. Карпатське літо, 270).

ПЕЧЕНІЖИНСЬКИЙ КЛЮЧ Назва адміністративного об'єднання кількох сіл із центром у **Печеніжині** у XV–XVII ст. *Лютий був той пан у Печеніжинському ключі – Йосиф Тишковський* (Л. Качковський. Довбушева пісня, 54).

Спелеоніми:

МЕДОВА ПЕЧЕРА Назва печери у східній околиці **Львова**, в місцевості **Майорівка**. *І закортіло мені чомусь якраз зараз побачити, що коїться там, на Майорівці, у Медовій печері* (П. Федюк. Бісиця юна вогонь їла, 22).

Дромоніми:

КУЧМАНСЬКИЙ ШЛЯХ Назва шляху – одного з відгалужень Чорного шляху, яким у XVI–XVIII ст. користувалися кримські і ногайські татари для розбійницьких нападів на Брацлавщину, **Поділля** та інші західноукраїнські землі. *З химерного витанцювання куличків, турухтанів реготали на Кучманському шляху у володіннях Єдисанської орди* (Б. Загорулько. Чорногора, кн 1, 5).

Дримоніми:

ЧОРНИЙ ЛІС Назва великого лісового масиву. [СКИБА (до Рокити):] *Ну, Рокито, що думаєш? Залишаємо свій рідний поріг і мусимо пробиватися до Чорного Лісу* (І. Боднарчук. Над Черемошем, 45); *На умовленому місці в Чорному Лісі чекала на Довбуша ватага* (Р. Федорів. Жбан вина, 132); *Але не відстає від нього Борис Дубенко. Він знаходить заплутані сліди бандита, одрізає його від Чорного лісу* (М. Стельмах. Над Черемошем, 151); *Задихаюся вже навіть тут, бо скрізь / де я дихав в цих горах, я чув «Аркан»! / Може, то Чорний Черемош? Чорний Ліс, / де усус воскресє – мій дід Іван?* (В. Герасим'юк. 1745 – петрівка, 16).

Регіоніми:

МАРАМАРОШ Назва історичної області у Карпатах, яка ділиться на Південну Мармарошщину в Румунії та Північну Мармарошщину в Україні. *Вони допивали дждин з сиропом, як до бару прийшли опришки з Мараморошу. За дждин заплатили чоботами з надгризеними вовками халявами. Сіли за Себастьяноюю спиною, Франц час від часу дивився на них, бо був уважним* (Т. Прохасько. Непрості, 78); – *Давно-давно, – говорив Сегінь і дивився в темряву, куди хвилию повітря гнало іскри, – на Марамороші було одне село* (С. Склярєнко. Карпати, т. 1, 94).

ПОДОЛЛЯ, ПОДІЛЛЯ Назва краю, історико-географічного регіону України між **Південним Бугом** і **Дністром**. *Дідо махнув рукою, Олекса скрикнув від захвату, перед ним простелилася, мов килим, уся Гуцулія, уся земля Галицька, а далі виднілася Подолія древня, за нею мріла Волинь* (Р. Федорів. Жбан вина, 48); *Та панство з Поділля, Прикарпаття та Буковини все ж таки добиралося до мінеральних джерел* (С. Пушик. Карпатське літо, 270).

Еклезіоніми:

ЦЕРКВА РІЗДВА Назва церкви в селах **Байраки**, **Великосілля** Герцаївського району Чернівецької області. *Онде церква Різдва у Байраках, церква Різдва у Великосіллі, але я безьожним став, бо бачу лиш цю історію* (Р. Андріяшик. Сторонець, 48).

ХРЕЩАТИЦЬКИЙ МОНАСТІР Назва чоловічого православного монастиря в селі Хрещатик Заставнівського району Чернівецької області. *В Хрещатицькім монастирі дзвонили на вечірню* (Ю. Федькович. Безталанне закохання, 330).

СТЕБЛІЦКА Назва однієї з чотирьох парафій села **Рожнів** Косівського району Івано-Франківської області. – *Мені ше на роботі Танасій з Стеблицької сказав, шьо маю дома гості, але де, шьо – лиш махнув руков: «Меш видіти». ...То я ші хліба купив, йду й у гадках не маю. Лиш у веранді зачєв розшінковуватиси, вмиватися, коли вижду: йде попид вікнами Настуня, а за нев кривуляє чьоловічок...* (В. Шкурган. Паперовий човник, 219).

Зооніми подаються через означник «кличка» і вказівкою виду тварини:

БАГРУША Кличка корови. От уже Багруша облизується, проковтнувши останній пласт сінця (А. Крушельницький. Рубають ліс, 359).

ЗБУЙ Кличка коня. *Господар вивів зі стайні Збуя. – Запрягай!* (П. Федюк. Гуцульська мадонна у весільній сорочці, 69).

ПЕДЛІШКО Кличка собаки. *За мнов убіх Педлешко у хату, а за ним увійшов дідо Іванчік* (П. Шекерик-Доників. Дідо Іванчік, 12).

Тлумачна характеристика міфонімів відбиває суттєві ознаки міфічної істоти, які визначаються художніми текстами, що її фіксують:

АРІДНИК Назва найстаршого чорта, який править всіма чортами, всією нечистою силою, персонажа художнього твору. *Бог запанував добрим духом на світі – світлом днини. А Арідник запанував злим духом – темнотов ночі, ничістовсилов* (П. Шекерик-Доників. Дідо Іванчік, 128); *Стис кулаки, аби ними погрозити ничістій силі в очі тай сперти її свойовміцьов вид свого тіла тай своїй душі, так ек то робив він досив, кепкуючі навіть из самого Арідника, а ни то з його слуг* (П. Шекерик-Доників. Дідо Іванчік, 419); *Шум, гук, блиски, громи мов у самому пеклі. Стогне земля, западаються доли. Все кругом змішалось в один великий рев. Сам Арідник чорний, скажений урвався з ланців і летить понад землею, а за ним усі чорти повтікали з пекла. Кінець світа прийшов* (Г. Смольський. Олекса Довбуш, 12); – *Хто? – пошепки перепитав Сашко*

в Теробовлі. – Шезби? – **Арідник**. – Хто?! – Чорт! – голосно прошепотів Теробовля (М. Римар. Білий слон, 37); *Бо як би 'м того слова сизрік, то міг би відкрити чорну жишу, тому, що Арідник пропускає почерез пограбоване та в крові мочене золото* (П. Федюк. Штабар, 35); *Чорт за чортом, шезник за шезником плили в божевільному поспіху темними підземними ріками, густими мов деготь морями, одну землю за другою минаючи, до Тридев'ятої Землі прямуючи, в якій Арідник, найстарший сатана, що чортює над чортами і шезниками, очікує кожного року своїх підвладних із звідомленням* (Р. Єндик. Регіт Арідника, 13); *«Довбуше – гуцуле, / Постріл цей – початок слави. / Сокотись Мольфара, / Він з панамі разом править, / Шезникові пара. / В руку з ним також Арідник, / Дід його по духу рідний»* (М. Близнюк. Олекса Довбуш, 20); *На Облазі там Арідник кульгає, / Скарби гребе і перехожих страшисть, / Як зійде ніч в черемховій сорочці* (Віра Вовк. Тюдів, 44); *Хіба не ждав? / – Тишся, Аріднику! – / А потому, коли скуштував, / хіба не знав, / що п'є кров?* (В. Герасим'юк. Він і нині скрипаль..., 31).

БЛУД Ім'я різновиду нечистої сили, що вводить в оману подорожніх, змушує їх блукати, збиває зі шляху, заводить у небезпеку, персонажа слов'янської міфології, зокрема й української, та літературного твору. *Я всі стежки людські знаю, але 'м не здибав я її вже давно на людських стежках. Але чекай, я прикличу Блуда* (П. Федюк. Самотня зірниця, 62); *Може легінь відкупитися від Мани, якщо Мана заведе в глухі ліси-дебрі; може врятуватися від Блуду, що з'явиться у вигляді дуриптаха, але не може він зневажити кохання Вітерниці* (С. Пушик. Перо Золотого Птаха, 156).

Тлумачення теонімів та агонімів містить вказівку на імена богів, святих:

ПРЕЧИСТА ДІВА МАРІЯ Ім'я матері Ісуса Христа, персонажки художнього твору. *Молися Богданку, проси пречисту діву Марію най пошле благословення...* (В. Сичевський. Вернись, Ружено, 148).

ЧОРНОКИЖНИК Ім'я персонажа української міфології та художнього твору. *Бо над світом зачели від того чесу вже запановувати тай ним володіти злий дух, чорний Бог, Чорнокижник* (П. Шекерик-Доників. Дідо Иванчик, 288).

Еортоніми тлумачаться за формулою, в якій зазначено ім'я святого, на честь якого встановлено свята, а також час його відзначення за юліанським календарем:

БОГОРОДИЦЯ ДРУГА Назва християнського свята, установленого на честь Пресвятої Богородиці, яке відзначається 21 вересня. *Отару пора згонити, а ватаг чогось мнєцкає, так якби то йому Іллі, а не друга Богородиця. А ті тварюки розлазяться корчами, гейби мана їх водила. До того ще й нагулькуватий Пилип пса сп'яну вгробив, най би його Перун колись так батогом тевкнув! Напився, шибайло, та й хотів перти серед ночі кудись у рипу, ще й гайду з собов тягнув* (І. Андрусак. Лесь (фрагмент самознищеного поезофільму), 123); *Напад головного болю тривав на цей раз у Дарусі від другої Богородиці, а це з 21 вересня, аж до Покрови* (М. Матіос. Солodka Даруся, 75).

РІЗДВО Назва християнського свята на честь народження Ісуса Христа від Діви Марії у Вифлеємі, яке відзначається 7 січня. *Вони, на Михайлове здивування, у цьому році святкували Різдво і Великдень в один і той же день, що й по цей бік річки* (М. Матіос. Солodka Даруся, 98); *Колядували, звичайно, від Різдва до Йордану, заки обходили всі хати – при дорозі та й у верхах* (М. Остромира. Над бистрим Черемошем, 111); – *Вставай, вечеряти будемо. – Вечеряти? Що вечеряти? – Як то що, кутю. Сьогодні ж Різдво* (П. Федюк. Свята вечеря, 85).

ВЕЛИКДЕНЬ Назва християнського свята, що встановлено на честь Воскресіння Ісуса Христа. *А головиха, земля їй пухом, і без того грішна під Богом, бо час такий був, що мусила людей від церкви відмовляти, та дітей не дозволяла хрестити, а на Великдень записувала всіх, хто йшов із кошиком* (М. Матіос. Нація, 221).

У тлумачній частині космонімів вказується на його різновид і, якщо є, зазначається народна назва об'єкта космічного простору:

МАЛА ВЕДМЕДИЦЯ Назва сузір'я у північній півкулі неба. // образн. *Коли на Пип-Іван скотився Великий Віз і Мала Ведмедиця залігла на суху смереку, а дикі кози позалазили на місяць <...> тоді болючіше правдивого таланту любов у серці зріє* (П. Федюк. Над містом німб сумує опівночі, 112).

НЕБЕСНА ДОРОГА Назва галактики Чумацький Шлях. *Там, за вікном, – ніч, мороз, засніжені долинянські простори, великі, схожі на очі, зорі вгорі, а від обрїю до обрїю простелилась сріблястим пилком Небесна Дорога* (С. Скляренко. Карпати, т. 2, 172).

ШПАКІВ ШЛЯХ Інша назва галактики Чумацький шлях. *Серед коломийців, людей запозятливих і відчайдушних, були такі атамани, як достославний Шпак, чийм іменем навіть нарекли Чумацький шлях Шпаків шлях, а також великі дукарі, як Олекса Севостянів із Станіславова; котрий по 126 маж, запр'яжених сотнями волів, виряджав за одним заходом на Лівобережжя* (Б. Загорулько. Черногора, кн. 1, 10).

СТОЖАРИ Інша назва зоряного скупчення Плеяди, одного з найпомітніших та найближчих до Землі. *У небі біля самих Стожар вітер розкришував хмару, вона кололася, дрібніла, мов крижина на синій воді* (М. Стельмах. Над Черемошем, 16); *За ним висипали молодіці-зорі і засвітили свої Стожари – аби видніше* (П. Федюк. Гроновиця, 51).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Гуцульський світ, в усіх своїх виявах освоєний українською художньою мовою, був би неповним без його важливого сегмента, репрезентованого пропріальною лексикою. Лексикографічне опрацювання онімів у художніх текстах на гуцульську тематику сприяє комплексному підходу до виявлення мовної картини світу гуцулів крізь призму української художньої літератури і збагачує її неocenною інформацією, яку містить онімна лексика. Перспективи подальшого дослідження лексикографічного опрацювання пропріальної лексики в словниках вбачаємо в поглибленні методики інтерпретації різнотипних онімів у структурі словникової статті, застосуванні й збагаченні розробленого дослідницького інструментарію під час створення різного типу словників, у яких комплексно лексикографуються власні назви.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Габорак, М. (2010). *Гідронімія Івано-Франківщини* : етимологічний словник-довідник. 2-е вид., доп. і уточн. Івано-Франківськ : Місто НВ.
- Габорак, М. (2014). *Назви населених пунктів Івано-Франківщини* : етимологічний словник-довідник. Івано-Франківськ : Місто НВ.
- Габорак, М. (2015). *Назви гір і полонин Івано-Франківщини* : етимологічний словник-довідник. 3-тє вид., доп., переробл., уточн. Івано-Франківськ : Місто НВ.
- Гуцульська діалектна лексика та фраземіка в українській художній мові* (2019) : словник : у 2 т. Т. 1. / відповідальний редактор Василь Грещук. Івано-Франківськ : Місто НВ.
- Грещук, В. (2008). *Наукові засади створення словника гуцульських лексичних діалектизмів*. Діалектна мова: сучасний стан і динаміка в часі. До 100-річчя професора Ф. Т. Жилка. Київ : Видавничий Дім Дмитра Бураго.
- Ковалик, І. І. (2007). *Словотворча будова української топоніміки (назви населених пунктів із суфіксом -иц-я, (-ниц-я)*. Ковалик І. Вчення про словотвір. Вибрані праці / упорядник та автор передмови В. Грещук. Івано-Франківськ–Львів : Місто НВ.
- Редько, Ю. К. (1966). *Сучасні українські прізвища*. Київ : Наукова думка.

REFERENCES

- Haborak, M. (2010). *Hidronimiia Ivano-Frankivshchyny [Hydronymy of Ivano-Frankivsk Region]*: etymolohichnyi slovnyk-dovidnyk. Vyd. 2-e, dop. i tochn. Ivano-Frankivsk : Misto NV. [in Ukrainian].
- Haborak, M. (2014). *Nazvy naselenykh punktiv Ivano-Frankivshchyny [Names of settlements in Ivano-Frankivsk region]*: etymolohichnyi slovnyk-dovidnyk. Ivano-Frankivsk : Misto NV. [in Ukrainian].
- Haborak, M. (2015). *Nazvy hir i polonyn Ivano-Frankivshchyny [Names of mountains and valleys of Ivano-Frankivsk region]*: etymolohichnyi slovnyk-dovidnyk. Vyd. 3-e, dop., pererobl., tochn. Ivano-Frankivsk : Misto NV. [in Ukrainian].
- Hutsulska dialektna leksyka ta frazemika v ukrainskii khudozhnii movi* [Hutsul dialect vocabulary and phraseology in Ukrainian literary language]: slovnyk (2019): U 2 t. T.1. / Vidpovidalnyi redaktor Vasyl Greshchuk. Ivano-Frankivsk: Misto NV. [in Ukrainian].
- Greshchuk, V. (2008). *Naukovi zasady stvorennia slovnyka hutsulskykh leksychnykh dialektyzmiv [Scientific principles of creating a dictionary of Hutsul lexical dialectisms]*. Dialektnamova: suchasnystan i dynamika v chasi. Do 100-richchia profesora F. T. Zhylka. Kyiv : Vydavnychi Dim Dmytra Buraho. [in Ukrainian].
- Kovalyk, I. (2007). *Slovotvorcha budova ukrainskoi toponimiky (nazvy naselenykh punktiv iz sufiksom -yts-ya, (-nyts-ya) [Word-forming structure of Ukrainian toponymy (names of settlements with the suffix -yts-ya, (-nyts-ya)]* Kovalyk I. Vchennia pro slovotvir. Vybrani pratsi / Uporiadnyk ta avtor peredmovy V. Greshchuk. Ivano-Frankivsk–Lviv : Misto NV. [in Ukrainian].
- Redko, Yu. K. (1966). *Suchasni ukrainski prizvyshcha [Modern Ukrainian surnames]*. Kyiv : Naukova dumka. [in Ukrainian].